

Център за семиотични и културни изследвания

eБИБЛИОТЕКА

АРНЪЛД ТОЙНБИ

УПОТРЕБА НА ТЕРМИНИТЕ
ОБЩЕСТВО, КУЛТУРА, ЦИВИЛИЗАЦИЯ

**УПОТРЕБА НА ТЕРМИНИТЕ:
ОБЩЕСТВО, КУЛТУРА, ЦИВИЛИЗАЦИЯ
АРНЪЛД ТОЙНБИ**

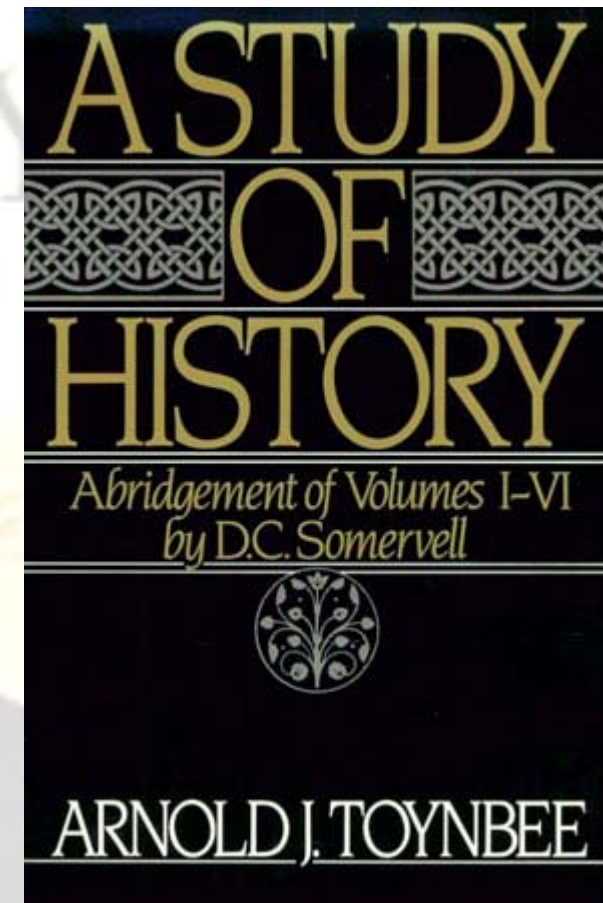
2

УПОТРЕБА НА ТЕРМИНИТЕ: ОБЩЕСТВО, КУЛТУРА, ЦИВИЛИЗАЦИЯ АРНЪЛД ТОЙНБИ

ОБЩЕСТВО

Обществото е цялостната **мрежа от взаимоотношения** на човешките същества. Обществото следователно не е съставено от човешки същества, а от отношенията помежду им. В обществената структура индивидите са просто пресечните точки в мрежата от отношения. Едно сорище от хора, което може да се види и пипне, не е общество, то е тълпа. Тълпата, за разлика от обществото, може да се събере, разпръсне, фотографира или избие.

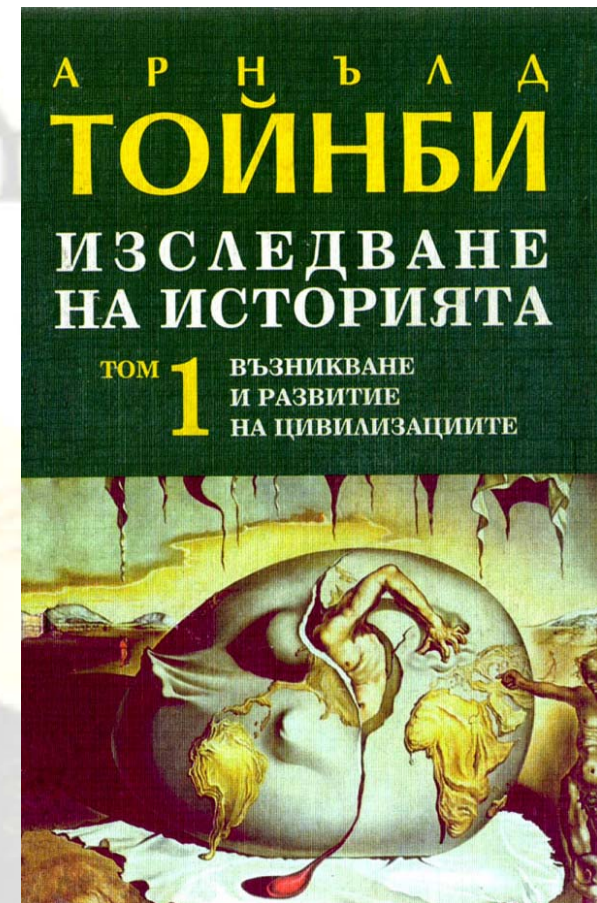

УПОТРЕБА НА ТЕРМИНИТЕ: ОБЩЕСТВО, КУЛТУРА, ЦИВИЛИЗАЦИЯ АРНЪЛД ТОЙНБИ

4

КУЛТУРА

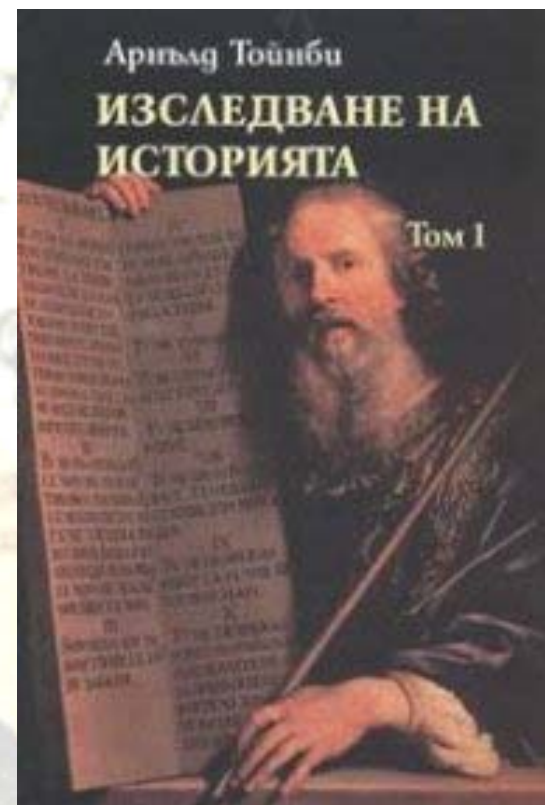
Аз вече съм възприел определението на П. Багби за *културата* като **външна и вътрешна повторяемост в поведението на членовете на дадено общество, като изключим онези постоянни моменти, които са очевидно „онаследени“**.

УПОТРЕБА НА ТЕРМИНИТЕ: ОБЩЕСТВО, КУЛТУРА, ЦИВИЛИЗАЦИЯ АРНЪЛД ТОЙНБИ

ЦИВИЛИЗАЦИЯ

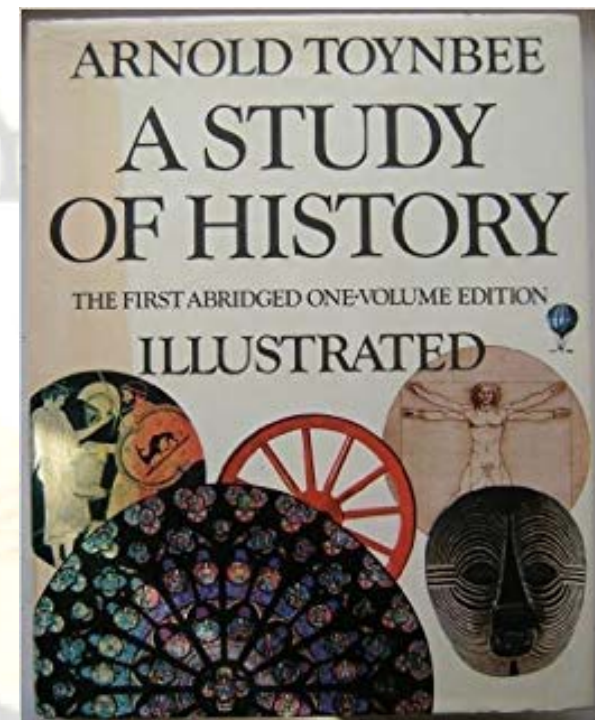
Това е една хибридна съвременна западна дума, съставена от латински корен, френска глаголна приставка и латинска наставка на абстрактно съществително, указваща не статично състояние, а процес в развитие. Разтълкувана буквално, думата би трябвало да означава *опит за придобиване на такъв вид култура, какъвто е трябвало да придобият гражданите на гръко-римския (в моята терминология – елинския) град-държава*. В своето буквално значение думата „**цивилизация**“ би описала всъщност точно процеса на елинизация, който е изиграл толкова важна роля в историята на елинското общество.

УПОТРЕБА НА ТЕРМИНИТЕ: ОБЩЕСТВО, КУЛТУРА, ЦИВИЛИЗАЦИЯ АРНЪЛД ТОЙНБИ

6

В действителност тази дума никога не е била въвеждана в латинския език. Тя представлява съвременен френски неологизъм и д-р Джонсън отказва да включи английския ѝ еквивалент в своя Речник на английския език. Оттогава насам тази псевдо-латинска дума или който и да е нейн еквивалент започва да се употребява във всички съвременни езици със значението на **особен вид или фаза от културата, която е съществувала в една определена епоха**. Според настоящия етап на познанието **ерата на цивилизацията** е започнала някъде преди около пет хиляди години.

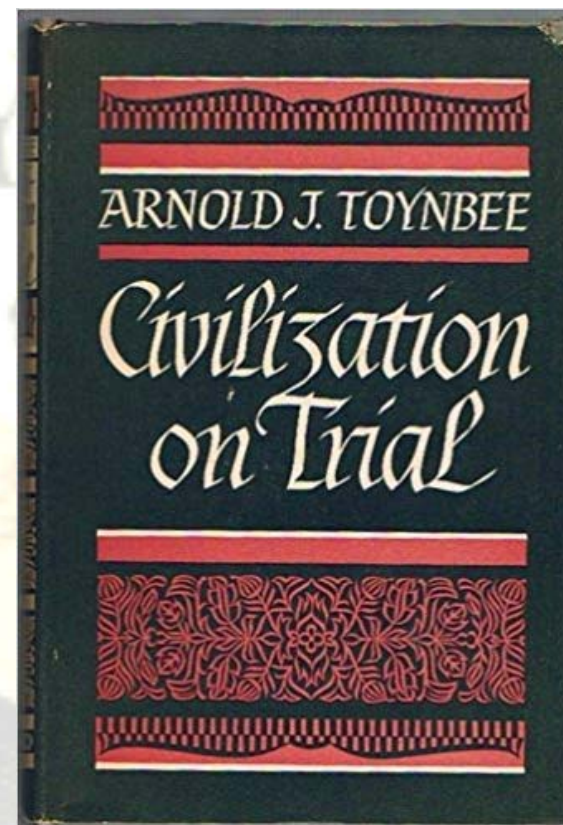

УПОТРЕБА НА ТЕРМИНИТЕ: ОБЩЕСТВО, КУЛТУРА, ЦИВИЛИЗАЦИЯ АРНЪЛД ТОЙНБИ

7

Когато някой описва *цивилизацията* като вид или фаза на *културата* и когато обсъжда датата, на която тя се е появила за първи път, той може би предполага, че вече е достигнал до **определението на това какво е цивилизацията**. Аз самият съм бил критикуван, че работя с идеята, без експлицитно да съм определил своята употреба на думата.

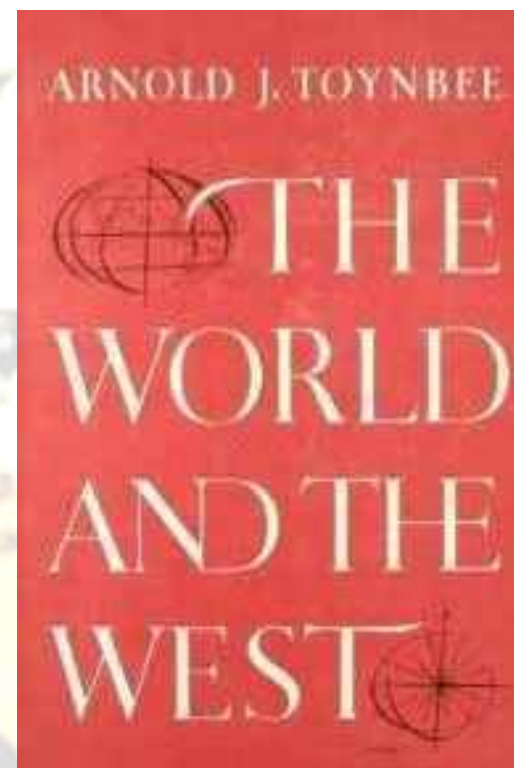
[...] Багби предлага да започнем с разгадаването на етимологията на думата „*цивилизация*“ и да определим **цивилизацията като „вид култура, която се открива в градовете“**.

УПОТРЕБА НА ТЕРМИНИТЕ: ОБЩЕСТВО, КУЛТУРА, ЦИВИЛИЗАЦИЯ АРНЪЛД ТОЙНБИ

8

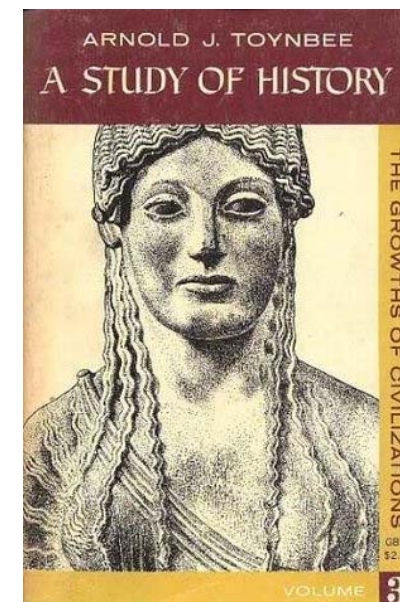
Цивилизацията се е зародила от социалната несправедливост и доколкото знаем, тя не би могла да се зароди по никакъв друг начин. **Социалната несправедливост е едната от двете специфични болести на цивилизацията, идващи от най-ранната дата, за която имаме оцелели сведения. Другата ѝ специфична болест е войната.** Днес цивилизацията е достигнала до криза в резултат на безпрецедентния напредък на техниката в последно време в Западния свят. За да не позволим на цивилизацията сега да стане инструмент в ръцете на нейното собствено разрушаване – а вероятно и за унищожаване на самите нас – ще трябва да премахнем институцията на войната и да постигнем радикално реформиране на социалната несправедливост.

УПОТРЕБА НА ТЕРМИНИТЕ: ОБЩЕСТВО, КУЛТУРА, ЦИВИЛИЗАЦИЯ АРНЪЛД ТОЙНБИ

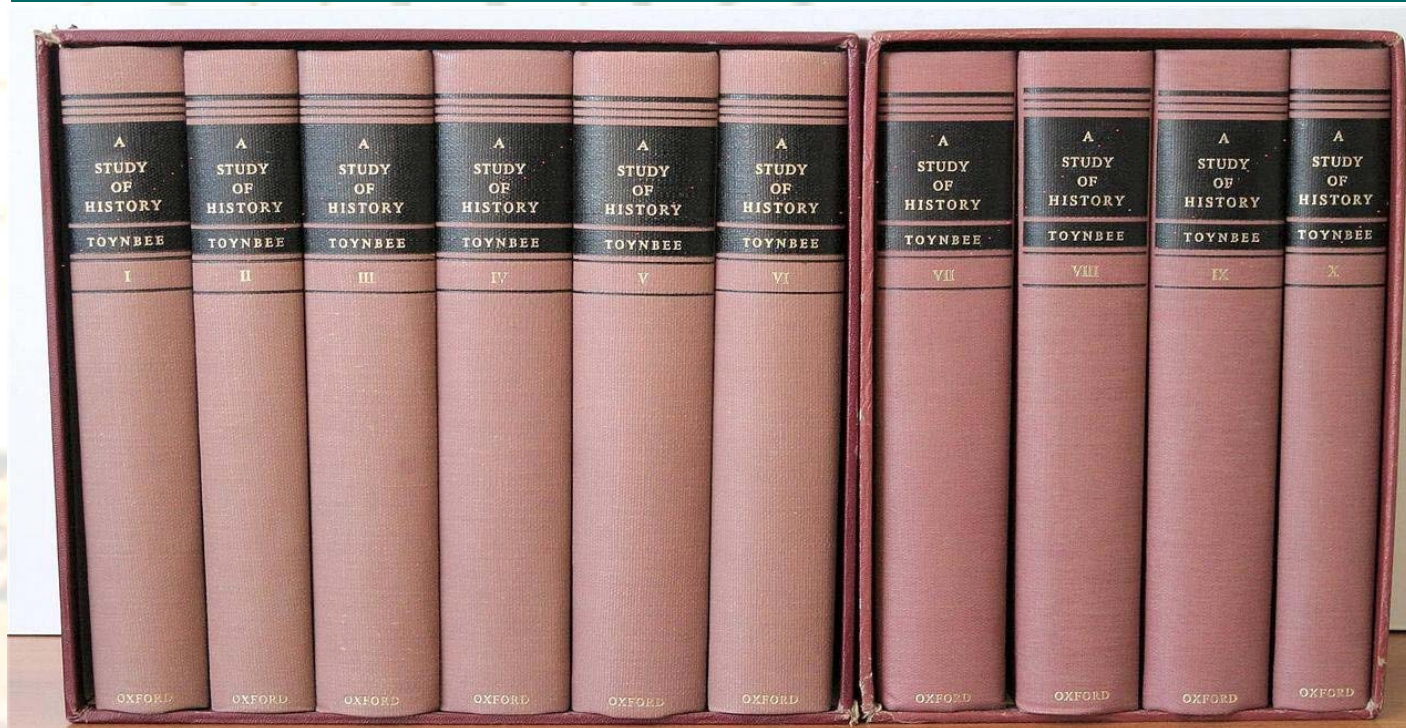
9

Ще опитам да дам **определение на цивилизацията** от духовна гледна точка. В този смисъл тя може да се разглежда като *усилие за създаване на такова състояние на обществото, при което цялото човечество ще живее в хармония* – като членовете на едно семейство. Вторият въпрос – дали цивилизацията може да запази самата себе си, като използва единствено собствените си средства – е противоречив; а моят отговор на него е отрицателен. Вярвам, че цивилизацията може да бъде спасена, само като се използват както нейните средства, така и тези на по-висши религии. От една страна, **цивилизацията** се вижда като краен резултат. От друга страна, всяко развитие в цивилизацията се приравнява на напредък към светостта. Целта на човешките усилия, положена като цел в специфичното усилие, наречено **цивилизация**, е нещо отвъд и над самата цивилизация.

УПОТРЕБА НА ТЕРМИНИТЕ: ОБЩЕСТВО, КУЛТУРА, ЦИВИЛИЗАЦИЯ АРНЪЛД ТОЙНБИ

10

Текстът е по: Арнолд Тойнби. Употреба на термините: общество, култура, цивилизация. – В: Идеи в културологията. Том 2. София, УИ „Св. Климент Охридски“, 1993, с. 842-855; превод: М. Боева, редактор А. Василева. Всички права на автора, издателя, преводача и редактора са запазени.

Оригинално заглавие: A. Toynbee. A study of History. Oxford, 1951, vol. XII, p. 271-279.

Презентацията е с образователна цел и е предназначена за студентите от НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“, които изучават модул „Световна култура“.